

Aktuality v biozáhrade v júni

Oblaňovač jablčný – 1. generácia

Oblaňovač jablčný - *Cydia pomonella*, je najvýznamnejší škodca jabloní. Prezимуje húsenica v bielom kokóne v rôznych úkrytoch. Kuklenie prebieha na začiatku kvitnutia jabloní. Motýle sa začínajú objavovať začiatkom, alebo v polovici mája po odkvitnutí jabloní. Po oplodnení samičky kladú vajíčka na mladé plody, alebo okolité listy a letorasty. Po 6 až 12 dňoch, v závislosti od teploty, sa liahnu húsenice. Vyliahnutá húsenica sa zavŕta do jablka a vyhrýza do nich chodby, ktoré smerujú k jadru. Chodby sú plné čierneho trusu a preto tento symptóm nazývame červivosť jablák. Napadnuté jablko poznáme podľa vstupného otvoru larvy na plode, ktorý je vyplnený suchým, červenkastým trusom. Malé plody, napadnuté prvou generáciou škodcu opadávajú.

Obrázok 1 Poškodenie na povrchu plodu

Obrázok 2 Poškodenie vo vnútri plodu

Priama ochrana sa môže robiť biologickými a chemickým prípravkami. Pri oboch spôsoboch je dôležitý termín ochrany. Najviac sa využíva metóda sledovanie náletu motýľov do feromónových lapačov a sledovanie výskytu a vývoja nakladených vajíčok oblaňovača v sade. Na základe počtu a vývojovej fázy vajíčok sa môžu precízne stanoviť termíny aplikácie insekticídov z rôznych skupín. Z biologických prípravkov sa najviac využívajú prípravky na báze baktérie *Bacillus thuringiensis* (**Lepinox Plus**) a prípravky na báze vírusu granulózy oblaňovača jablčného. Biologické prípravky sa aplikujú tesne a to buď 1-2 dni pred liahnutím húseníc, alebo 3 dni po vyvrcholení letovej vlny motýľov. Podľa údajov z náletu motýľov do feromónových lapačov v okolí Nitry a signalizačných správ UKSUPu, aplikáciu biologickými prípravkami tohto roku bude treba vykonať v **polovici júna**.

Graf 1 Nálet obaľovača jablčného do feromonového lapaču v Nitre

Vošky na ovocných stromoch

Aj túto jar na ovocných stromoch je prítomný silný výskyt vošiek. Dopomohlo tomu priaznivé počasie po miernej zime.

Na slivkách sa môže vyskytnúť viac druhov vošiek: voška slivková - *Hyalopterus pruni*, voška bodliaková - *Brachycaudus cardui*, voška slamihová - *Brachycaudus helichrysi* a voška chmeľová - *Phorodon humuli*. Na jabloniach je zvlášť nebezpečná voška skorocelová (obrázok 3).

Obrázok 3 Voška skorocelová na listoch jablone

Z biologických prípravkov sa proti voškám môže použiť botanický insekticíd: **Rock Effect** (100 – 300 ml/10 l vody). Tiež biogénne hnojivá **Bor Oil** a **Ferrum Oil** (40 ml / 10 l vody). Proti voškám sa tiež dajú použiť aj prípravky **Floravita Citro** a **Karanimba Mikro**.

O úspechu ochrany proti voškám rozhoduje dostatočná populačná hustota prírodných nepriateľov. Úspešnými regulátormi populácie vošiek sú dravce (predátory), ako sú larvy a imága lienok, larvy zlatoočiek a pestríc, ucholaky a parazitoidy, ako sú voškáry, lumky a iné. Bez účasti týchto užitočných živočíchov sa nedá úspešne potlačiť populácia vošiek. Preto je

dôležité neničiť týchto našich pomocníkov chemickými postrekmi, ale používať biologické insekticídy, ktoré sú šetrné k prírodným nepriateľom a životnému prostrediu. Týmto užitočným organizmom môžeme pomôcť aj inštaláciou hmyzích hotelov do záhrad. Tiež sa odporúčajú vysievať do záhrad kvitnúce rastliny, ktoré lákajú tieto užitočné organizmy. Osivo rôznych kvitnúcich rastlín môžete kúpiť aj v našej fytofarmácii.

Obrázok 4 Drevený dom pre hmyz

Kto chce pozorovať malé stvorenia, rozhodne potrebujete tento domček pre hmyz. Domček obsahuje kužeľa z jedle, bambusové rúrky a malé otvory. Rôzne druhy hmyzu si tu vytvoria dokonalý domov. Ľahko zavesiteľné pomocou háku na streche.

Vijačka krušpánová

Vijačka krušpánová - *Cydalima perspectalis* je motýľ, ktorý má dve farebné formy. Obvykle má biele krídla s hnedým lemom, ale existujú aj jedince celé hnedé. Rozpätie krídiel je 40 – 45 mm. Larvy sú svetlo zelené, riedko ochlpené, na chrbte majú čierne pruhy, hlava je čierna a lesklá. Dorastajú do dĺžky až 4 cm. Má 2-3 generácie za rok. Húsenice prezimujú medzi listami v zámotkoch. Kuklia sa v zámotkoch na kroch. Samičky žijú približne 8 dní a vajíčka kladú na listy krušpánu. Húsenice konzumujú listy a mladé letorasty krušpánov až po silnejšie konáre.

Obrázok 5 Húsenica vijačky krušpánovej

Poškodené listy odumierajú a schnú, rastlina často pôsobí suchým dojmom, po čase ale obrastá. Primárne poškodenie je estetické, v prípade výrazného premnoženia dochádza až k holožeru.

Ochrana

Kľúčovým krokom v efektívnej ochrane je včasné spozorovanie výskytu húseníc. Preto je dôležitá pravidelná kontrola a prehliadanie rastlín krušpánu, pričom je potrebné prehrabávanie sa v konárkoch rastlín a zistenie výskytu mladých lariev a vykonanie ochrany v správnom termíne. V podstate už po dvoch postrekoch v 10 dňových intervaloch sa dá krušpán (*buxus*) zachrániť pred vijačkou krušpánovou. Z biologických prípravkov sa môžu využiť prípravky na báze baktérie *Bacillus thuringiensis var. kurstaki* (**Lepinox Plus**) a **parazitické háďatká** - *Steinernema carpocapsae*. Tiež sa dá použiť aj biologický insekticíd **Spintor**.

Pleseň uhorková

Pleseň uhorková je najobávanejšou hubovou chorobou uhoriek. Pôvodcom choroby je huba *Peronosplasmopara cubensis*. Na vrchnej strane listov sa vytvárajú najprv bledozelené až žltozelené škvrny ohraničené žilnatinou. Na spodnej strane listov sa v miestach škvŕn objavuje tmavohnedý povlak reprodukčných orgánov patogéna. Počet škvŕn narastá, škvrny sa rozrastajú a splývajú. Postihnuté listy neskôr zhnednú a celá rastlina usychá.

Výskyt podporuje daždivé počasie, ale aj časté ovlhčenie rastlín pri zavlažovaní. Pestovanie uhoriek v tieni vysokých stromov, alebo budov je tiež faktorom podporujúcim šírenie ochorenia.

Ochrana

Z agrotechnických metód sa odporúča skorá sejba s použitím netkanej textílie na urýchlenie rastu a tiež kvalitná výživa a zálievka. Uhorky by sa mali pestovať na slnečných a vzdušných lokalitách a využívať vertikálne pestovanie. Ak sú koncom mája výdatné zrážky, na začiatku júna môžeme preventívne aplikovať kontaktné **medňaté prípravky**, ktoré opakujeme v 5- 10 dňových intervaloch. Pri silnom tlaku choroby a objavení prvých príznakov treba použiť systémové prípravky.

Z ekologických a biologických prípravkov dajú sa použiť **Cuprotonic**, **Floravita Sio**, **Folicit**, **Chitpron 5 %** alebo **Imunofol**.

Pleseň zemiaková na zemiakoch a rajčiakoch

Pleseň zemiaková je najvýznamnejšie ochorenie zemiakov a rajčín. Pôvodcom choroby je huba *Phytophthora infestans*. Patogén napadá nadzemné časti a hľuzy. Na okraji starších listoch rajčín vznikajú neohraničené najprv sivozelené neskôr hnedé škvrny, ktoré sa rýchlo šíria na celú plochu lista. Napadnuté listy rýchlo vädnú, tmavnú, zasychajú a odumierajú.

Ochorenia môže v krátkom čase zničiť celú rastlinu a pri zemiakoch môže silne infikovať aj hľuzy, ktoré sa nedajú skladovať. Výskyt ochorenia podporujú časté a výdatné zrážky.

Obrázok 6 Symptómy plesne zemiakovej na listoch zemiakov Obrázok 7 Symptómy plesne zemiakovej na listoch rajčín

Ochrana

Základom ochrany proti plesni zemiakovej je používanie zdravej sadby. Zemiaky a rajčiny treba pestovať na lokalitách s dostatočným pohybom vzduchu a slnečným žiarením v ranných hodinách. Rajčiny nepestovať v tieni budov a vysokých plodín. Fungicídna ochrana sa začína preventívnymi postrekmi, ktoré vykonávame ešte pred prepuknutím infekcie.

Používame **mednaté fungicídy**. Postreky vykonávame v závislosti od počasia. V daždivom počasí vykonávame prvý postrek pred zapojením porastov, približne v polovici júna. Ošetrovanie zopakujeme v 7 až 10 dňových intervaloch. Odporúčame ten istý fungicíd použiť maximálne dvakrát za sebou. Prípravky striedať, aby sme sa vyhli vytváraniu rezistencie.

Z biologických prípravkov dajú sa použiť **Cuprotonic, Floravita Sio, Folicit, Chitopron 5 %** alebo **Imunofol**.

Navštívte nás v prípade potreby ďalšej konzultácie. Tešíme sa.